

Opinia dotycząca projektu stałej ekspozycji archeologicznej w przyziemiu
hotelu Gródek przy ul. Na Gródku 4 w Krakowie

Rejon Krakowa nazywany Gródkiem położony jest między ul. Mikołajską, Św. Krzyża a Plantami przy wejściu do miasta funkcjonującej przez stulecia głównej drogi ze wschodu.

W obecnym rozpoznaniu archeologicznym wspartym przekazami pisanymi, wczesnośredniowieczny i średniowieczny Gródek rysuje się jako wydzielony zespół osadniczy pierwotnie odcięty od dalszych obszarów Krakowa fosą. Istnienie fosy pośrednio poświadczą zapiski z 1340 mówiąca o sprzedaży działek budowlanych w pobliżu bramy Mikołajskiej w obrębie fos względnie na fosie „in platea Carnificium in fosato antiqui castris”. W tym więc czasie tereny fosy i samego Gródka ulegają przynajmniej w części paralagi i stopniowej zabudowie. W badaniach archeologicznych prowadzonych na omawianym terenie w różnych okresach II połowy XX w fosa została uchwycona na tyłach budynków frontowych i przyległych bezpośrednio do nich partiach dziedzińców ul. Mikołajskiej i Św. Krzyża na odcinku gdzie ulice te zakreślają nieregularny łuk od Plant po ul. Sienną. Dotychczasowe niepełne jeszcze ustalenia archeologiczne oraz ciekawe choć trudne w interpretacji przekazy pisane pozwalają określić maksymalny obszar Gródka na około 6400 m². Ciągłe jednak fazy istnienia tego rejonu obronnego, zmieniające się jego zasięgi, było ich niewątpliwie kilka, oraz ich chronologia nie są dokładnie określane. Istniejące źródła archeologiczne, przekazy pisane pozwalają przypuszczać istnienie na omawianym terenie – „stancji obronnej” nawet już przed X i w X w, następnie w XI – XIII w oraz XIII i XIV w. Struktury te sytuowały się przy krawędzi tzw. Terasy Średniej w sąsiedztwie jej gwałtownego zwrotu w kierunku wschodnim. Od strony wschodniej i południowo-wschodniej Gródek chroniony był niskimi zabagnionymi terenami tzw. Terasy Powodziowej. Omawiana warownia kontrolowała wlot do Krakowa drogi z Rusi Kijowskiej przez Sandomierz, Wiślicę

i Mogiłę. Dodać trzeba, że był to krakowski wycinek transkontynentalny szlaku handlowo-komunikacyjnego, aktywnego od IX w., który zdążył z arabskiej części Hiszpanii przez Verdun, Moguncję, Ratzbonę, Pragę, Kraków, Sandomierz do Kijowa. Ów szlak handlowy m in. wymieniany jest w kontekście Krakowa przez podróżnika, kupca i dyplomatę z hiszpańskiej Kordoby Ibrahima ibn Jakuba w r. 965. Gródek odegrał ważną rolę w okresie buntu mieszczan krakowskich w początkach XIV w. kierowanego przez wójta Alberta sprzymierzonego z opolskim ks. Bolesławem przeciwko Władysławowi Łokietkowi. Przekazy pisane wspominają, iż Łokietek odzyskawszy Kraków zburzył dom wójta Alberta (zapewne wieżą obronno-mieszkalną) na Gródku a jego miejsca wznosił własny zameczek (gródek) osadzając w nim załogę, która miała czuwać nad porządkiem w mieście. Wymienione przykładowo i w ogromnym skrócie okoliczności dotycząca Gródka wskazują, że jego teren podobnie zresztą jak i inne obszary zabytkowego Krakowa kryją ogromne zasoby informacji dotyczących dziejów i przeszłości Krakowa. Dlatego też a również zgodnie z ustawą o ochronie dóbr kultury istnieje bezwzględna konieczność poprzedzania wszelkich prac ziemno-budowlanych na terenach zabytkowego Krakowa badaniami archeologicznymi. Wzorowym przykładem zrozumienia i respektowania wymienionych zasad była realizacja badań archeologicznych na terenie budowy hotelu przy ul. Na Gródku 4. Ponadto, co należy szczególnie podkreślić, inwestor hotelu mgr inż. arch. Jerzy Donimirski zlecił zespołowi specjalistów wykonanie projektu ekspozycji archeologicznej w obrębie przyziemia hotelu tj. w miejscu dokonanych odkryć archeologicznych. Tym działaniem zrealizowany został postulat nowoczesnego muzealnictwa to jest eksponowania i udostępnienia zwiedzającym znalezisk bezpośrednio w miejscach ich odkryć. Wymieniona inicjatywa Inwestora Hotelu Gródek zasługuje na pełne uznanie a również na jej upowszechnienie w postaci podobnych wystaw na innych budowach realizowanych w obrębie Krakowa.

.....
Kazimierz Radwański